

POSTANOWIENIE

Dnia 13 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Futro (spr.)

Sędziowie: SA Ryszard Marchwicki, SA Karol Ratajczak

po rozpoznaniu dnia 13 września 2017 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa I. K.

przeciwko M. B. i W. B.

o ustalenie

na skutek zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 18 maja 2017 r.

sygn. akt XII C 1481/16

1. odrzuca zażalenie w części dotyczącej punktu 1. postanowienia, oddalającego wniosek powódki o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanej B. T. B.;
2. uchyla zaskarżone postanowienie zawarte w punkcie 2. o przekazaniu sprawy z powództwa I. K. przeciwko W. B., M. B. i B. T. B. o ustalenie nieważności umowy sprzedaży prawa użytkowania wieczystego nieruchomości położonej przy ul. (...) C w G. zapisanej w księdze wieczystej Kw. nr (...) z roszczeniem ewentualnym do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie jako miejscowo i rzeczowo właściwemu;
3. rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawia do orzeczenia końcowego.

Karol Ratajczak Jan Futro Ryszard Marchwicki

UZASADNIENIE

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 18 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu w punkcie 1. oddalił wniosek powódki o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanej B. T. B., a w punkcie 2. przekazał sprawę z powództwa I. K. przeciwko W. B., M. B. i B. T. B. o ustalenie nieważności umowy sprzedaży prawa użytkowania wieczystego nieruchomości położonej przy ul. (...) C w G. zapisanej w księdze wieczystej Kw. nr (...) z roszczeniem ewentualnym do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie jako miejscowo i rzeczowo właściwemu.

W uzasadnieniu postanowienia o przekazaniu powyższej sprawy do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie wskazał, że w pozwie z 9 sierpnia 2016 r. powódka I. K. wniosła o stwierdzenie nieważności umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie z 16 października 2014 r. zawartej z pozwanymi M. B. i W. B. przed notariuszem D. W., rep. A 4518/14, której przedmiotem jest nieruchomość zabudowana wraz z prawem użytkowania wieczystego znajdująca się przy ul. (...) w G., alternatywnie o zapłatę od pozwanych na rzecz powódki solidarnie kwoty 302 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Następnie, w piśmie z 14 kwietnia 2017 r. powódka wniosła również o ustalenie nieważności umowy sprzedaży prawa użytkowania wieczystego z 26 kwietnia

2016 r. zawartej przed notariuszem D. W. (rep. A 2478/2016) pomiędzy pozwanymi W. B. i M. B., a B. T. B. oraz wniosła o wezwanie B. T. B. do udziału w sprawie w charakterze pozwanej. W sprawie nie zachodziły jednak przesłanki do dopoznania B. T. B. określone w art. 194 § 3 k.p.c. Przepis ten może znaleźć zastosowanie jedynie w sytuacji, gdy powód kieruje swoje dotychczasowe roszczenie dodatkowo względem nowych podmiotów. Tymczasem żądanie skierowane przeciwko B. T. B. nie jest tożsame z dotychczasowym roszczeniem powódki skierowanym przeciwko pozwanym M. B. i W. B., a każde z tych roszczeń oparte jest na odmiennej podstawie faktycznej i prawnej i są one od siebie niezależne. Wniosek powódki w tym względzie należało natomiast zakwalifikować jako wypełniający dyspozycję art. 193 k.p.c. Zgodnie z art. 193 § 1 k.p.c. zmiana powództwa jest dopuszczalna, jeżeli nie wpływa na właściwość sądu. Z kolei art. 193 § 2 zd. 1 k.p.c. stanowi, że jeżeli w myśl przepisu poprzedzającego zmiana nie jest dopuszczalna, a powód zmienia powództwo w ten sposób, że występuje z nowym roszczeniem obok pierwotnego, sąd rozpoznaje nowe roszczenie jako sprawę oddzielną, jeżeli jest dla niej rzeczowo i miejscowo właściwy, w przeciwnym zaś razie przekazuje sprawę sądowi właściwemu. Żądanie powódki dopoznania B. T. B. stanowi w istocie zmianę powództwa, która jest niedopuszczalna przed tym sądem ze względu na obowiązującą zasadę wyłącznej właściwości sądu wynikającą z art. 38 k.p.c., tj. ze względu na miejsce położenia nieruchomości, której dotyczy spór. Zgodnie bowiem z poglądem wyrażonym w orzecznictwie, powództwo o ustalenie nieważności notarialnej umowy przenoszącej na nabywcę własność nieruchomości zmierza w istocie do ustalenia własności tej nieruchomości i powinno być wytoczone przed sąd miejsca jej położenia (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 29 sierpnia 1991 r., I ACz 152/91). Ze względu na to, że przedmiotowa nieruchomość jest położona w G. oraz wartość roszczenia o ustalenie nieważności umowy właściwym miejscowo i rzeczowo do rozpoznania powyższej sprawy jest Sąd Okręgowy w Szczecinie.

Zażalenie na przytoczone postanowienie z 18 maja 2017 r. wniosła powódka, zaskarżając je w całości i zarzucając:

1. mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu art. 193 § 1 i 2 k.p.c. poprzez przekazanie sprawy w zakresie rozszerzenia powództwa wraz z wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia z 14 kwietnia 2017 r. do rozpatrzenia Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, podczas gdy w sytuacji procesowej z jaką mamy do czynienia w niniejszym postępowaniu, Sąd Okręgowy w Poznaniu winien rozpoznawać powództwo w niniejszej sprawie;
2. mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu art. 200 § 1 k.p.c. poprzez przekazanie sprawy do rozpatrzenia Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, podczas gdy Sąd Okręgowy w Poznaniu obowiązany był do rozpatrzenia sprawy w zakresie rozszerzonego powództwa.

W konsekwencji powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i – jak należy wnioskować z treści zażalenia – nadanie sprawie dalszego biegu, a nadto zasądzenie od pozwanych na rzecz powódki zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych.

Pozwani M. B. i W. B. w odpowiedzi na zażalenie wnieśli o uwzględnienie zażalenia powódki w części dotyczącej przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, a w pozostałym zakresie oddalenie zażalenia i wniosków strony powodowej oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanych kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Przede wszystkim, postanowienie zawarte w punkcie 1. zaskarżonego postanowienia z dnia 18 maja 2017 r. oddalające wniosek powódki o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanej B. T. B. jest niezaskarżalne. Postanowienie to nie należy bowiem do kategorii postanowień kończących postępowanie w sprawie, zaś jego przedmiot nie został wymieniony w katalogu spraw, w których zażalenie przysługuje (art. 394 § 1 k.p.c.). Zażalenie powódki zwrócone przeciwko temu postanowieniu należało zatem odrzucić jako z innych przyczyn niedopuszczalne, na podstawie art. 370 k.p.c. w zw. z art. 373 k.p.c. i w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

Przechodząc do rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 2. zaskarżonego postanowienia, nie można podzielić stanowiska Sądu I instancji, że w odniesieniu do wskazanej sprawy o ustalenie nieważności umowy sprzedaży prawa użytkownika

wieczystego nieruchomości położonej przy ul. (...) C w G. zachodzi właściwość wyłączna Sądu Okręgowego w Szczecinie z art. 38 § 1 k.p.c. Nie można zgodzić się z Sądem Okręgowym, że powyższa sprawa stanowi w istocie spór o prawo własności nieruchomości, w rozumieniu tego przepisu. Rozstrzygnięcie w procesie, w którym po stronie powodowej występuje powódka I. K. a po stronie pozwanej obie strony kwestionowanej przez nią czynności prawnej sprzedaży prawa użytkowania wieczystego nieruchomości, tj. M. B. i W. B. oraz B. B. nie wywoła bezpośredniego skutku w sferze praw majątkowych powódki. Ewentualne uwzględnienie roszczenia powódki w tej sprawie nie doprowadzi do odzyskania przez nią prawa własności budynku mieszkalnego i prawa użytkowania wieczystego nieruchomości, a jedynie może spowodować podważenie przeniesienia tych praw pomiędzy pozwanymi M. B. i W. B. a B. T. B.. W tej sytuacji orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Krakowie, na którego treść powołał się Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia nie może znaleźć zastosowania. Dodatkowo, należy zauważyć, że uznając się niewłaściwym do rozpoznania sprawy o ustalenie nieważności umowy sprzedaży prawa użytkowania wieczystego z 26 kwietnia 2016 r. ze względu na miejsce położenia nieruchomości jednocześnie Sąd Okręgowy uznał, iż jest sądem właściwym do rozpoznania sprawy wytoczonej przez powódkę przeciwko pozwanym M. B. i W. B. o stwierdzenie nieważności umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie z 16 października 2014 r., która dotyczy przecież tej samej nieruchomości położonej w G.. Stanowisko Sądu w zakresie właściwości miejscowej jest więc niekonsekwentne.

Według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o właściwości ogólnej, powództwo przeciwko osobie fizycznej wytacza się przed sąd pierwszej instancji, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania (art. 27 § 1 k.p.c.). W określonych sprawach przepisy Kodeksu postępowania cywilnego przewidują również właściwość przemienną, tj. możliwość wytoczenia powództwa bądź według przepisów o właściwości ogólnej bądź przed sąd oznaczony w przepisach art. 32 – 37¹ k.p.c. Zatem, w szczególności w sprawach, o których mowa w przepisie art. 34 k.p.c., stanowiącym, że powództwo o zawarcie umowy, ustalenie jej treści, o zmianę umowy oraz o ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, a także o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy można wytoczyć przed sąd miejsca jej wykonania. W razie wątpliwości miejsce wykonania umowy powinno być stwierdzone dokumentem. Przytoczony przepis został wskazany przez pełnomocnika powódki na rozprawie w dniu 18 maja 2017 r. jako podstawa właściwości Sądu Okręgowego w Szczecinie w przedmiotowej sprawie. Z odpowiedzi na zażalenie wynika, że strona pozwana popiera stanowisko powódki w zakresie zastosowania przepisu art. 34 k.p.c. przy ustaleniu właściwości miejscowej sądu w sprawie, wskazując jednak, że miejscem wykonania kwestionowanej przez powódkę umowy sprzedaży jest miejsce zamieszkania pozwanego, co uzasadnia właściwość Sądu Okręgowego w Poznaniu. Z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia nie wynika jednak, by Sąd Okręgowy rozważył stanowisko stron w tym zakresie.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 2 postanowienia, orzekając o kosztach postępowania zażaleniowego zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c.

Karol Ratajczak Jan Futro Ryszard Marchwicki